

Motion till riksdagen

1986/87:Ub88

Pär Granstedt m. fl. (c)

Fortsatt decentralisering inom högskolan
(prop. 1986/87:127)

Den nu framlagda propositionen innebär stora förändringar för högskolans lednings- och anslagssystem. Det är anmärkningsvärt att ett förslag till så omfattande förändringar framläggs av regeringen utan någon som helst utredning eller remissbehandling.

Universitet och högskolor spelar redan nu en betydelsefull roll för landets utveckling. Därom tycks stor enighet råda. De flesta anser dessutom att denna betydelsefulla utvecklingsroll snarast kommer att förstärkas. Det måste mot denna bakgrund betraktas som synnerligen okänsligt att nu lägga fram ett illa förberett och dåligt förankrat förslag som på ett så genomgripande sätt påverkar högskolans framtid.

Ett av huvudförslagen i propositionen är att göra en direkt fördelning på de enskilda högskolorna av anslagen för lokala och individuella linjer samt enstaka kurser – det s. k. LIE-anslaget. Denna inriktning ligger i och för sig i linje med vad vi tidigare förordat om en reformering av anslagssystemet och linjesystemet på ett sådant sätt att institutionerna och högskolornas ställning stärks genom att de ges en mer samlad resurstilldelning. Regeringens förslag är emellertid långt ifrån så genomgripande som vi tidigare krävt. Förändring leder inte till någon större förenkling om den nuvarande anslagssplittringen ändå bibehålls.

Uppgiften att fördela LIE-anslaget är regionstyrelsernas ur ekonomisk synpunkt mest betydelsefulla uppgift. Regeringen föreslår därför att regionstyrelserna avskaffas när denna fördelningsuppgift löses på annat sätt. Enligt centerns mening är det ett allvarligt misstag att avskaffa regionstyrelserna till följd av ändrad funktion i fråga om anslagsfördelningen. Det finns många skäl som talar för att det måste finnas ett regionalt organ inom utbildningssektorn med främsta uppgift att främja samverkan och utveckling. Vi vill i detta sammanhang peka på att regionstyrelsen i Uppsala högskoleregion har spelat en synnerligen aktiv roll för att tillskapa Bergslagens tekniska högskola (BTH). Det finns många skäl som talar för att denna typ av s. k. nätverkshögskolor – som bygger på samverkan mellan många parter – kommer att få en allt större roll vid utvecklingen av den högre utbildningen. Från centerns sida har vi föreslagit och uttalat vårt stöd till projekt i Småland och Fyrstadsområdet i Västsverige med BTH som förebild.

Regionstyrelserna har också spelat en roll för samverkan och utveckling när det gäller det kommunala högskoleväsendet. Detta består i huvudsak av vårdyrkesinriktade utbildningar under landstingskommunalt huvudmannaskap. Här finns ett behov av samverkan dels mellan olika kommunala högsko-

lor, dels mellan kommunala och statliga högskoleväsendet. Propositionen berör knappast dessa samverkansbehov som berör ca 20 % av högskolan.

Mot. 1986/87
Ub88

I den utbildningspolitiska debatten under senare tid har alltmer belysts behovet av landsdelsövergripande utveckling och samverkan på det gymnasiala skolområdet – framför allt i fråga om yrkesinriktade linjer med låg dimensionering och i fråga om vissa specialkurser. Det är enligt vår mening naturligt att pröva om regionstyrelserna kan spela en roll i detta arbetet. Om regionstyrelserna bibehålls kan till dessa decentraliseras uppgifter från såväl universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) som skolöverstyrelsen (SÖ).

Det är enligt centerns mening viktigt att det nu framlagda regeringsförslaget tillbakavisas och att frågan om regional samverkan för utveckling av utbildningsväsendet belyses från de utgångspunkter vi ovan har nämnt.

I den föreliggande propositionen föreslås också att högskolestyrelserna skall få en väsentligt annorlunda sammansättning än för närvarande samtidigt som deras roll kraftigt förändras. Inte heller denna del av propositionen har föregåtts av någon beredning utanför regeringskansliet.

I propositionen hävdas bl. a. att den nuvarande sammansättningen av högskolestyrelserna skulle försvåra handhavandet av prioriteringsbeslut. I propositionen presenteras emellertid inga belägg för detta. Inte heller kan det anses klarlagt att de eventuella svårigheterna kan lösas genom de föreslagna åtgärderna.

Propositionen innebär att högskolestyrelsen skall syssla med andra frågor än den gör i dag. Den tycks exempelvis komma att skiljas helt från befattningen med tjänstetillsättningar för vilka det tydligen skall finnas en särskild beslutsstruktur. Högskolestyrelsens roll i anslags- och budgetprocessen synes också mycket oklar.

Den nuvarande sammansättningen av högskolestyrelsen har vuxit fram successivt. Den senaste ändringen skedde 1983. En ny, genomgripande förändring av högskolestyrelsernas sammansättning och arbetsuppgifter bör föregås av en mer seriös prövning, där de närmast berörda får en reell påverkansmöjlighet. En sammansättning med lekmanmajoritet bör inte uteslutas.

Sammanfattningsvis anser vi att den framlagda propositionen är så illa förberedd att den inte kan utgöra underlag för riksdagens beslut. Vi yrkar således avslag på propositionen i dess helhet. Vi anser vidare att frågorna om högskoleväsendets anslags- och styrningsfrågor på såväl central, som lokal och regional nivå är av sådan vikt att de motiverar en särskild utredning. I en sådan utredning bör ingå företrädare för berörda inom högskoleväsendet samt ett allsidigt parlamentariskt inslag. Detta bör ges regeringen till känna. Igångsättande av ett utredningsarbete rörande högskoleväsendets anslags- och styrningsfrågor hindrar naturligtvis inte att det mycket angelägna arbetet med att tillförsäkra Gotland och Blekinge högskoleutbildning fullföljs enligt planerna.

Hemställan

Mot. 1986/87

Ub88

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar avslå propositionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad som i motionen anføres om utredning av högskolans centrala, regionala och lokala ledning i enlighet med vad som anges i motionen.

Stockholm den 21 april 1987

Pär Granstedt (c)

Marianne Andersson (c)

Karl Boo (c)

Kerstin Göthberg (c)

Larz Johansson (c)

Jan Hyttring (c)

Stina Gustavsson (c)